

Riihimäen seudun terveystakeskuksen kuntayhtymä

Valvontasuunnitelma eläinten terveyden ja
hyvinvoinnin valvonnasta sekä
eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä

Päivitys 2022

1	Johdanto	4
2	Toimintaympäristö.....	4
3	Suunnitelman kuvaus.....	4
4	Voimavarat.....	5
4.1	Henkilöstön resurssitarpeen kartoitus.....	5
4.2	Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako.....	5
4.3	Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	5
5	Tietojärjestelmät.....	6
6	Yhteistyö ja viestintä	7
7	Maksut	8
8	Valvonnan toimeenpano	8
8.1	Hankkeet ja valvonnan painopisteet	8
8.2	Eläinten terveyden valvonta.....	9
8.2.1	Eläintautivalmius	9
8.2.2	Eläintautiepäilyt ja – tapaukset	9
8.2.3	Zoonoosien valvonta.....	10
8.2.4	Terveysvalvontaohjelmat	10
8.2.5	Vesiviljelylaitosten terveystarkastus	10
8.2.6	Muu tautiseuranta	11
8.2.7	Eläinten keinollinen lisääntyminen	11
8.2.8	Eläimistä saatavat sivutuotteet	11
8.2.9	Elävien eläinten laitton tuonti	12
8.2.10	Elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden sisämarkkinakauppa ja vienti	12
8.3	Eläinten hyvinvoinnin valvonta.....	12
8.3.1	Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus	13
8.3.2	Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus.....	13
8.4	Tukivalvonta.....	14
9	Eläinlääkäripalvelujen toimeenpano.....	14
9.1	Peruseläinlääkäripalvelu.....	14
9.2	Tuotantoeläinten terveydenhuolto.....	14
9.3	Kiireellinen eläinlääkäriapu	14

9.4	Saatavuus- ja laatutavoitteet	15
9.4.1	Ajanvaraus	15
9.4.2	Saatavuus	15
9.5	Toimitilat	16
9.6	Välineresurssit	16
9.7	Ostopalvelut	16
9.8	Perustason ylittävät palvelut	16
9.9	Laboratoriopalvelut	16
10	Ohjaus	17
11	Laatu	17
12	Seuranta ja raportointi	17
12.1	Annettujen määräysten ja kieltojen noudattamisen valvonta	17
12.2	Viranomaisen pyytämät raportit ja tilastot	18
12.3	Palvelujen käytön tilastointi	18

1 Johdanto

Eläinlääkintähuoltolain 765/16.10.2009 10 § säädetään, että kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä laissa tarkoitettu eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma (EHO) ja alueellinen suunnitelma ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

2 Toimintaympäristö

Riihimäen seudun terveystieteiden kuntayhtymän jäsenkunnat ovat Hausjärven kunta, Lopen kunta ja Riihimäen kaupunki sekä 1.7.2013 alkaen Janakkalan kunta ympäristöterveydenhuollon osalta. Perussopimuksen mukaan kuntayhtymän tehtävä on jäsenkuntien kansanterveystyön, ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkintähuollon järjestäminen ja kehittäminen. Ympäristöterveydenhuolto on yksi kuntayhtymän neljästä tulosalueesta. Ympäristöterveydenhuollon tulosalueeseen kuuluvat terveystieteiden ja eläinlääkintähuollon tulosyksiköt. Kuntayhtymän ylin päättävä toimielin on yhtymähallitus.

Ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueen väestömäärä on noin 61 000. Jäsenkunnittain asukkaita on Hausjärvi 8 200, Loppi 7 900 ja Riihimäki 28 700 sekä Janakkalassa 16 200. Riihimäellä pääosa väestöstä (n. 97 %) asuu taajama-alueella. Lopella on kolme taajamaa (Loppi kk, Launonen ja Läyliäinen). Lopella on lisäksi n. 3 300 loma-asuntoa. Hausjärvellä on neljä taajamaa (Oitti, Ryttylä, Hikiä ja Monni) ja Janakkalassa taajamia on kaksi (Turkenki ja Tervakoski). Kaikissa maaseutukunnissa asuu taajamissa noin 2/3 väestöstä.

Alueella toimii useita yksityisiä ammatinharjoittajia sekä kaksi pieneläinklinikkaa Riihimäellä ja kaksi Janakkalassa. Virka-aikoina kunnallisten eläinlääkäripalvelujen tarpeen pääpaino on lemmikkieläinten hoidossa, sillä yksityiset ammatinharjoittajat hoitavat suurimman osan alueen nauta- ja hevospraktiikasta. Alueella lypsykarjatilojen määrä on vähentynyt jatkuvasti, yhteistoiminta-alueella on 36 maitotilaa (Loppi 10, Riihimäki 5, Hausjärvi 10 ja Janakkala 11). Vuonna 2015 lopussa tilojen määrä oli 51. Nopeinta tilojen väheneminen on ollut Lopella.

3 Suunnitelman kuvaus

Tässä suunnitelmassa kuvataan kunnaneläinlääkärille määrättyjen eläinlääkäripalveluiden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestäminen Riihimäen seudun terveystieteiden kuntayhtymän alueella. Suunnitelma sisältää tiedot eläinlääkäripalveluiden tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä kuvauksen valvontakohteista, tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Lisäksi suunnitelma sisältää kuvauksen valvonnan toteutumisen seurannasta ja raportoinnista. Suunnitelmaa laaditta-

essa on huomioitu Eläinlääkintähuollon valtakunnalliseen ohjelmaan (EHO) vuosille 2015–2022 tehty päivitys vuodelle 2022.

4 Voimavarat

4.1 Henkilöstön resurssitarpeen kartoitus

Kuntayhtymän eläinlääkäripalveluiden ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatarve ja resurssitarve on esitetty lomakkeessa ”Resurssitarpeen kartoitus”.

4.2 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Eläinlääkintähuollon yksikössä työskentelee kaksi kokoaikaista praktikkoeläinlääkärinä, valvontaeläinlääkäri ja eläintenhoitaja. Vuodelle 2022 on lisäksi saatu määräraha osaikaisen eläintenhoitajan palkkaukseen(0,8htv). Vakinaisen eläintenhoitajan työajasta on 20 % varattu toimistotehtäviin. Praktikkoeläinlääkäreiden vuosilomien ja muiden pidempien poissaolojen varalle on käytössä sijaismäärärahaa noin kahden kuukauden ajalle. Lyhyet poissaolot ja päivystysvapaat hoidetaan vastavuoroisesti eläinlääkäreiden kesken.

Praktikkoeläinlääkärit siirtyivät vuoden 2019 alussa työskentelemään yhteisvastaanotolla Riihimäellä ja samalla toiminta Janakkalan toimipisteessä lakkasi.

Eläinlääkintähuollon yksikön esimiehenä on terveysvalvonnan johtaja (I kaupungineläinlääkäri). Hänen hallinnollisena sijaisenaan toimii hygieenikkoeläinlääkäri. Hygieenikkoeläinlääkäri vastaa maidontuotantotilojen tarkastuksista.

Valvontaeläinlääkäri vastaa pääasiassa eläinten hyvinvoinnin valvonnasta sekä osaltaan eläintautien vastustamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Valtio korvaa kunnalle valvontaeläinlääkäriin palkkakustannukset henkilöstösivukuluineen ja valvontatehtävistä aiheutuvat välttämättömät matkakustannukset, aineet ja tarvikkeet. Praktikkoeläinlääkärit ja hygieenikkoeläinlääkäri tekevät myös osaltaan eläinlääkintähuollon valvontatehtäviä, jolloin niistä saadaan valtiolta korvaus tuntiperusteisesti. Praktikkoeläinlääkärit vastaavat pääosin eläintautivalvonnasta sekä siihen liittyvästä näytteenotoista. Toinen kunnaneläinlääkäreistä on nimetty valmiuseläinlääkäriksi. Eläinlääkäreiden ohessa myös terveystarkastajat ja eläintenhoitaja, jolla on Etelä-Suomen aluehallintoviranomaisen myöntämä eläinsuojeluvalvojan oikeudet, osallistuvat valvontaeläinlääkäriin mukana tarkastuksille.

Praktikkoeläinlääkärit vastaavat tilojen terveydenhuoltokäynneistä sekä ante mortem -tarkastuksista.

Virka-ajan ulkopuolinen eläinlääkäripäivystys on järjestetty yhdessä Hämeenlinnan kaupungin ja Hyvinkään kaupungin kanssa. Sopimus mahdollistaa myös virka-aikana kiireellisen eläinlääkäriavun antamisen sopimusalueella. Sopimusalueeseen kuuluvat Loppi, Riihimäki, Hausjärvi, Hattula, Hyvinkää, Janakkala ja Hämeenlinna.

4.3 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Henkilöstön pätevyys on varmistettu virkojen pätevyysvaatimuksissa ja osaamisen kehittämisessä. Henkilöstöä rekrytoitaessa kuvataan hakuilmoituksessa kelpoisuusvaatimusten

lisäksi kyseiseen virkaan/toimeen kuuluvien tehtävien pätevän hoidon edellyttämät muut vaatimukset. Hakemusten perusteella valitaan haastatteluun hakijamäärästä riippuen 1-5 hakijaa. Henkilöiden kelpoisuusvaatimusten täyttyminen varmistetaan alkuperäisistä todistuksista haastattelujen yhteydessä tai Ruokaviraston ylläpitämästä rekisteristä.

Ammattitaitoa ylläpidetään mahdollistamalla henkilöstön osallistuminen oman alan maksuttomiin koulutuksiin, kuten Ruokaviraston ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston järjestämille koulutus- tai neuvottelupäiville. Lisäksi henkilöstöllä on koulutusmäärärahojen puitteissa mahdollisuus osallistua mm Suomen Eläinlääkäriliiton, Fennovet Oy:n, eläinlääkäreiden erikoisyhdistysten ja Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan järjestämiin koulutuksiin. Työnantajan maksaman koulutuksen lisäksi voi itse maksettuaan koulutukseen saada palkallista vapaata. Koulutuksen on liityttävä työtehtäviin.

Henkilökohtaiset koulutustarpeet sekä toteumat käsitellään loppuvuoden kehityskeskusteluissa sekä eläinlääkintähuollon palaverissa. Tehtäväkuvaan liittyvien koulutusten lisäksi järjestetään koko kuntayhtymän tai tulosalueen henkilöstölle yhteistä sisäistä koulutusta ajankohtaisista aiheista. Valvontasuunnitelmien toteutumisen seurannassa arvioidaan myös koulutussuunnitelmien toteutuminen.

5 Tietojärjestelmät

Eläinlääkintähuollon käytössä olevien erilaisten tietojärjestelmien avulla saadaan hyödyllistä tietoa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tueksi.

Valvontaeläinlääkärin käytössä ollut **DigiaTarkastaja**- tietojärjestelmä on irtisanottu 1.4.2021 alkaen. Tarkastaja-järjestelmän päivitys on lopetettu kaksi vuotta sitten eikä sen toimivuus nykyisten Windows- käyttöjärjestelmien kanssa ole hyvä. Ruokavirastossa osana ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmän kehittämishanketta valmistellaan ELSU-sovellusta valtakunnalliseksi eläinsuojeluvalvonnan tietojärjestelmäksi, jonka ensimmäinen versio on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2022. Toistaiseksi uudet eläinsuojelupäätökset ja tarkastuspöytäkirjat säilytetään allekirjoitettuina paperiversioina sekä sähköisinä verkkokansiossa.

Pääsynhallinnan avulla haetaan käyttöoikeuksia maa- ja metsätalousministeriön hallinnon alan viranomaistietojärjestelmiin. Terveysvalvonnan johtaja myöntää pääsyn järjestelmään eläinlääkintähuollon osalta.

Pikantti on toimialan viranomaisille tarkoitettu extranet-palvelu, jossa on myös eläinlääkintähuollon aihepiiriin kuuluvaa tietoa. Kaikilla eläinlääkäreillä on pääsy Pikanttiin.

Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterissä on siipikarjan, nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien ja eräiden muiden eläintenpitäjien rekisteröintitiedot. Rekisteriä käytetään hyödyksi eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvonnassa. Valvonta- ja hygieenikkoeläinlääkärillä on pääsy tähän rekisteriin.

Eläinrekistereitä ovat lammas- ja vuohirekisteri, sikarekisteri ja nautarekisteri. Valvontaeläinlääkärillä on pääsy näihin rekistereihin. **Lammas- ja vuohirekisterissä, sekä nautarekisterissä** on haettavissa jokaisen eläimen yksilötiedot, mm. EU-tunnus, syntymäaika,

sijaintitieto, rotu, sukupuoli, emätieto ja omistajatiedot, sekä myös eläimen teurastus- ja välitystiedot. Rekisteristä saadaan myös mm. haettua eläintenpitäjäkohtaisesti yksilötiedot kaikista hänen omistamistaan nautaeläimistä. **Sikarekisteristä** löytyy mm. pitopaikkakohtaisesti tilan eläinten määrät ja kuolleisuudet, sekä sikojen ostot, myynnit ja tilan pitopaikkojen väliset siirrot.

Kartturi-sovelluksella hallinnoidaan helposti leviävien tautien vastustustoimenpiteitä. Sillä voidaan myös tehdä raportteja ja listoja alueen eläintenpitopaikoista. Kartturin käyttöoikeudet ovat valvontaeläinlääkärillä ja hygieenikkoeläinlääkärillä.

Traces (Trade Control and Expert System) on EU-komission ylläpitämä, internetissä toimiva kansainvälinen järjestelmä, jonka tarkoituksena on elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden jäljitettävyyden ja valvonnan varmistaminen EU:n jäsenvaltioiden välisissä siirroissa, tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista sekä viennissä EU:n ulkopuolisiin maihin. Järjestelmää käyttävät sekä viranomaiset (mm. kunnaneläinlääkärit) että toimijat. Traces Classicin rinnalle on lokakuun puolivälissä 2021 otettu käyttöön **TRACES-NT**, jossa suurimpana muutoksena perinteiseen järjestelmään on todistusten sähköinen allekirjoitus.

Naseva eli nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä ja **Sikava** eli sikaloiden terveydenhuollon seurantajärjestelmä ovat Eläinten terveys ry:n omistamat ja ylläpitämät selainpohjaiset sovellukset, joita praktikkoeläinlääkärit käyttävät terveydenhuoltotyössä.

Em. rekistereitä ja järjestelmiä pyritään käyttämään työssä tarpeen mukaan. Käyttökoulutukseen osallistutaan tarvittaessa.

Eläinlääkäriohjelmistona on **TeraKuun KliniQ**, hankittu 2013 ja vuoden 2021 aikana ohjelmisto on päivitetty selainpohjaiseksi. Ohjelmassa on mm. asiakasrekisteri potilastietoineen, lääke- ja tarvikkehinnasto ja potilaslaskutus. Ohjelman kautta on pääsy Naseva- ja Sikava tietoihin. Ohjelmaan voidaan luoda käyttäjätunnus myös sijaisina toimiville eläinlääkäreille. Päivitetty järjestelmä mahdollistaa sähköinen ajanvarauksen, mutta sen käyttöönottoa on lykätty koronasta johtuen.

6 Yhteistyö ja viestintä

Eläinsuojeluasioissa yhteistyötä tehdään eläinsuojeluyhdistysten ja löytöeläintalojen kanssa. He järjestävät tilapäistä hoitoa alueen löytöeläimille sekä eläinsuojelullisista syistä tilapäistä hoitoa tarvitseville tai pysyvästi uudelleen sijoitettaville lemmikkieläimille.

Poliisin kanssa yhteistyö koskee esitutkintaan päätyvien eläinsuojelurikkomusten tai -rikkosten selvitystä. Poliisi antaa eläinlääkäreille tarvittaessa virka-apua eläinsuojelutarkastusten suorittamisessa. Eläinlääkärit osallistuvat aluehallintoviraston järjestämiin koulutus- ja neuvottelutilaisuuksiin 2-3 kertaa vuodessa. Lisäksi pidetään yhteyttä aluehallintovirastoon tarvittaessa sähköpostilla ja puhelimitse. Jokaisella viranhaltijalla on käytössään ajantasaiset vastuuhenkilöiden yhteystiedot.

Koska eläinlääkintähuolto on osa terveyskeskuskuntayhtymää, yhteydenpito paikalliseen terveysviranomaiseen on sujuvaa. Terveysviranomaisiin tapahtuvia yhteydenpitomuotoja

ovat johtoryhmän sekä epidemioiden selvitys- ja hygienia työryhmien kokoukset. Terveysvalvonnan johtaja on jäsenenä näissä kaikissa työryhmissä ja hygieenikkoeläinlääkäri on mukana epidemioiden selvitystyöryhmässä. Johtoryhmä ja hygienia työryhmät kokoontuvat säännöllisesti ja epidemioiden selvitystyöryhmä tarvittaessa.

Viestinnässä noudatetaan Riihimäen seudun terveystieteiden keskuksen viestintäohjetta ja yleisiä viestinnän toimintalinjoja. Normaalista omasta toiminnasta ja palveluista annetaan informaatiota internetsivujen, lehti-ilmoitusten, haastattelujen ja palveluesitteiden kautta. Uusista oleellisista muutoksista, esim. alueen eläintautitilanteesta, omassa toiminnassa tai lainsäädännössä, tiedotetaan aktiivisesti internetsivuilla, lehdistötiedotteiden, kohdennettujen tiedotejakeluiden tai sosiaalisen median välityksellä. Välitöntä tiedottamista edellyttävissä tapauksissa, esim. epäiltäessä helposti leviävää tai vaarallista eläintautia, tiedottaminen hoidetaan yhteistyössä aluehallintoviraston eläinlääkäreiden kanssa.

Erityistilanteissa noudatetaan kuntayhtymän valmiussuunnitelmaa.

7 Maksut

Eläinlääkintähuollossa kuntayhtymä perii klinikkamaksua muiden kotieläinten kuin hyötyeläinten omistajilta tai haltijoilta. Päivitetty taksa on otettu käyttöön 1.6.2016. Klinikkamaksun suuruus riippuu suoritettujen toimenpiteiden vaativuudesta (0–35 euroa+alv). Päivystysaikana ja ulkopaikkakuntalaisten osalta maksun suuruus on aina 35 euroa+alv. Klinikkamaksutaksa on tarkoitus päivittää vuoden 2022 aikana.

Päivystysaikaan on alueella käytössä lisämaksullinen palvelunumero. Palvelu on otettu käyttöön 1.9.2011. Päivystyspuhelinnumeroiden hinnat ovat päivystysaikoina kello 08–22 välillä 1,51 €/min ja kello 22–08 välillä 3,02 €/min. Arkipäivisin ma–pe kello 8–16 puhelut ovat maksuttomia. Maksullisen päivystysnumeron käyttöönotosta ja puheluiden hinnoista on päätetty yhtymähallituksessa (Yh 17.2.2010 § 30).

8 Valvonnan toimeenpano

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta Riihimäen seudun terveystieteiden keskuksen kuntayhtymässä toteuttaa eläintautilainsäädännössä ja eläinsuojelulainsäädännössä paikalliselle viranomaisvalvonnalle asetettuja velvoitteita.

Valvonta on riskiperusteista ja sitä toteutetaan sekä suunniteltuna sekä epäilyyn perustuvana.

8.1 Hankkeet ja valvonnan painopisteet

Valvonnan tarkastukset kohdennetaan ja toimintatavat päivitetään yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueiden mukaisesti. Virkaeläinlääkärit osallistuvat aktiivisesti aluehallintoviranomaisen ja keskusviranomaisen järjestämiin koulutuksiin.

Eläinten hyvinvointilaki tulee mahdollisesti voimaan vuoden 2023 alusta. Lain mahdollisten uusien velvoitteiden vaikutuksista ei ole vielä tarkempaa tietoa. Asetus koirien tunnistus-

merkinnästä ja rekisteröinnistä astuu voimaan 1.1.2023 ja koirien tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin valvontaan valmistaudutaan vuonna 2022.

Eläintauteihin käytettävä työaika on kasvanut erityisesti lintuinfluenssatapausten myötä.

8.2 Eläinten terveyden valvonta

8.2.1 Eläntautivalmius

Toinen praktikkoeläinlääkäreistä on nimetty valmiuseläinlääkäriksi, joka saa vuosittain lisäkoulutusta aluehallintovirastolta helposti leviävien eläntautien vastustustyöhön. Valmiuseläinlääkäri on valmis tarvittaessa läänineläinlääkärin tai Ruokaviraston määräyksestä toimimaan myös oman valvonta-alueensa ulkopuolella eläntautien vastustamistyössä.

Taudinpurkaustilanteessa toinen praktikkoeläinlääkäreistä ja valvontaeläinlääkäri huolehtivat muun välttämättömän eläinlääkintähuollon toiminnan varmistamisesta. Lisäksi valvontaeläinlääkäri osallistuu tarvittaessa taudin vastustamistyöhön.

Valvontaeläinlääkäri huolehtii Aluehallintoviraston laatiman valmiussuunnitelman päivityksestä kuntayhtymän tietohallintojärjestelmään. Kuntayhtymän toimivaltaiset viranomaiset tutustuvat suunnitelman sisältöön niin, että äkillisessä taudinpurkaustilanteessa ovat viiveettä kykeneviä toteuttamaan suunnitelmaa.

8.2.2 Eläntautiepäilyt ja – tapaukset

Epäillessään helposti leviävää tai vaarallista eläntautia on jokaisen eläinlääkärin ilmoitettava asiasta välittömästi kunnaneläinlääkärille tai läänineläinlääkärille. Mikäli hän ei tavoita edellä mainittuja on hänen tehtävä ilmoitus Ruokaviraston eläinten terveys- ja hyvinvointiosaston eläinlääkärille.

Saatuaan tiedon tautiepäilystä tai epäillessään helposti leviävää tai vaarallista eläntautia on kunnaneläinlääkärin ilmoitettava asiasta välittömästi läänineläinlääkärille tai mikäli läänineläinlääkäriä ei tavoiteta, ilmoitus on tehtävä Ruokaviraston eläinten terveys- ja hyvinvointiosaston eläinlääkärille.

Muista taudeista, jotka on lueteltu eläntautisäännöstössä, (EU) 2016/429 ja sen nojalla annetussa tautien luettelointia ja lueteltuja eläinlajeja koskevassa täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2018/1882, on kunnaneläinlääkärin ilmoitettava taudista riippuen seuraavana arkipäivänä tai kuukausittain.

Valvonta- tai valmiuseläinlääkäri antaa eläntautitilanteesta selvityksen läänineläinlääkärille ja huolehtii tarvittavista näytteenotoista. Läänineläinlääkäri antaa tarvittaessa tilalle rajoittavat määräykset. Toimija on velvollinen huolehtimaan saneeraussuunnitelman laatimisesta, jonka valvonta- tai valmiuseläinlääkäri hyväksyy. Valvonta- tai valmiuseläinlääkärin on myös valvottava saneeraussuunnitelman toteutumista. Perustellusta syystä läänineläinlääkäri voi lopulta perua rajoittavat määräykset.

Kuukausittain lähetetään ilmoitus kuntayhtymän alueella todetuista eläintaudeista Etelä-Suomen Aluehallintovirastoon.

8.2.3 Zoonoosien valvonta

Osa eläintaudeista voi tarttua myös ihmiseen aiheuttaen ihmisen sairastumisen, esimerkiksi salmonellatartunnat ja eräät influenssat kuten lintuinfluenssa. Kunnaneläinlääkäriin epäillessä tällaista zoonoottista tartuntaa on hänen oltava yhteydessä läänineläinlääkäriin sekä tartuntataudeista vastaavaan lääkäriin. Kunnaneläinlääkäriin on myös tehtävä tarvittavat ilmoitukset kunnan terveystoimikunnille ja muille eri tauteja koskevissa säädöksissä edellytetyille tahoille kuten esim. meijereille ja teurastamoille. Toimenpiteissä ja näytteenotossa noudatetaan keskusvirastojen ja maa- ja metsätalousministeriön antamia ohjeita ja säädöksiä.

8.2.4 Terveysvalvontaohjelmat

Pitopaikat voivat halutessaan liittyä vapaaehtoiseen terveystoimintaan lampaiden maedivisna -taudin ja vuohien CAE-taudin valvomiseksi. Praktikkoeläinlääkärit vastaavat tautiseurannan edellyttämisestä näytteiden ottamisesta.

Kana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita, keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa tilalta suoraan kuluttajille luovuttavia nautojen pitopaikkoja sekä siipikarjan vientilaitoksia koskee pakollinen salmonellavalvonta. Virkaeläinlääkärit valvovat salmonellavalvontaohjelman noudattamista toimialueensa pitopaikoissa. Valvontakäynnillä heidän on huolehdittava virallisesta näytteenotosta, tarkastettava pitopaikassa kerätyt tiedot tuotannosta, eläinten terveydentilasta, näytteenotoista ja laboratoriotutkimusten tuloksista ja tarkastettava pitopaikan tuotantohygieeniset olosuhteet. Käynnin yhteydessä tarkastetaan myös mahdollinen pakkaamotoiminta elintarvikelain mukaisesti. Lisäksi valvojan on annettava tarvittaessa neuvontaa salmonellavalvonnan käytännön toteutuksesta.

Valvontakäynnistään eläinlääkäriin on laadittava tarkastuskertomus, josta annetaan jäljennös pitopaikan haltijalle ja läänineläinlääkäriin.

8.2.5 Vesiviljelylaitosten terveystoiminta

Kalanviljelylaitoksia valvotaan Ruokaviraston vuosittaisen VHS-ohjelmien, lisävakuusohjelmien ja riskiperusteisen valvontaohjelman perusteella. Tarkastuksia ja näytteenottoja tehdään vastustettavien kalatautien esiintymisen selvittämiseksi ja niiden leviämisen ehkäisemiseksi. Tarkastustiheys ja näytteenotto riippuvat kasvatettavasta kalalajista. Tarkastuksella käydään läpi laitoksen kalakirjanpito sekä laitosten itse laatima omavalvonnan kuvaus, mikä on ollut edellytyksenä Ruokaviraston myöntämälle terveystoiminnalle. Tarkastuksessa käydään erityisesti läpi laitoksen toiminnassa tai sijainnissa olevat sellaiset seikat, joiden voidaan katsoa lisäävän laitoksen riskiä saada tai levittää tauteja. Tarkastuksessa käytetään Ruokaviraston vesiviljelylaitoksen tarkastuskertomuslomaketta.

Riihimäen seudun alueella ja Janakkalassa kalanviljelylaitokset voivat liittyä vapaaehtoiseen kalojen BKD:n terveystoimintaan, johon yksittäiset laitokset voivat liittyä saadakseen itselleen BKD vapaan aseman kaupankäyntiä tai istutuksia varten.

Kuntayhtymän alueella kalanviljelylaitosten valvonnasta ja tarkastuksista vastaa valvontaeläinlääkäri. Alueen valvontakohteista on ajan tasalla oleva luettelo yhteystietoineen ympäristöterveysosaston toimistolla ja valvontaeläinlääkäriin. Alueella sijaitsevat neljä vesiviljelylaitosta ovat kaikki pieniriskisiä luonnonravintolammikoita, jotka eivät kuulu säännölliseen valvontaan. Valvonta-alueella on yksi toiminnassa oleva kalalaitos, Tervakosken kalakilta, joka kuuluu säännöllisen valvonnan piiriin. Laitoksessa haudotaan keväisin lähei-

sen järven hauista otettuja sukusoluja ja poikaset toimitetaan pariviikkoina istutuksiin lähialueelle.

8.2.6 Muu tautiseuranta

Praktikkoeläinlääkärit vastaavat tautiseurannan edellyttämästä näytteiden ottamisesta. Valvontaeläinlääkäri vastaa mahdollisen tilalle tehtävän saneeraussuunnitelman hyväksymisestä ja valvonnasta. Toimenpiteistä tehdään tarvittavat selvitykset ja ilmoitukset aluehallintovirastoon. Läänineläinlääkäri huolehtii rajoittavien määräysten antamisesta ja peruuttamisesta.

8.2.7 Eläinten keinollinen lisääntyminen

Valvontaeläinlääkäri valvoo alueen sperman keräysasemia, alkionsiirtoryhmiä ja spermavarastoja sekä aluehallintoviraston hyväksymiä karanteeneja. Niissä suoritetaan säännöllisiä tarkastuksia sen varmistamiseksi, että ne täyttävät hyväksymiselle säädetyt edellytykset ja että toiminnalle säädetyt vaatimuksia ja hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja noudatetaan.

Valvonta-alueella olevien naudon alkionkeräysryhmän sekä lampaan spermankeräysaseman ja karanteenin tilat ja toiminnot tarkastetaan kerran vuodessa. Lampaan ja vuohen sekä naudon spermavarastot tarkistetaan kahdesti vuodessa. Alueella on lisäksi yksi kotimaan kauppaan hyväksytty oriasema, jonka tilat ja toiminta on tarkastettava vähintään kerran kolmessa vuodessa. Valvontaeläinlääkäri tiedottaa tarkastuksen tuloksista viipymättä toimijaa, aluehallintovirastoa ja Ruokavirastoa.

8.2.8 Eläimistä saatavat sivutuotteet

Eläinperäisten sivutuotteiden valvonta on osa eläintautien ennaltaehkäisyä sekä mahdollisten epidemioiden rajoittamista. Valvontaa toteutetaan Ruokaviraston vuosittain laatiman riskiperusteisen valtakunnallisen sivutuotteiden valvontasuunnitelman mukaisesti. Aluehallintovirastot vastaavat alueillaan valvonnan ohjaus- ja koordinoititehtävistä.

Alueella on kuusi Ruokaviraston hyväksymää sivutuotteita käsittelevää laitosta, joita valvontaeläinlääkäri valvoo aluehallintoviraston tekemän tarkastussuunnitelman mukaisesti. Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehdään riskiperusteisesti, vain jos toiminnassa on havaittu riskejä tai epäkohtia. Tarkastuksessa havaitun puutteen korjaaminen on varmistettava uudella tarkastuskäynnillä tarvittaessa. Vuodelle 2022 suunnitellut tarkastukset eivät ole vielä tiedossa.

Tiloille muista syistä tehtävien tarkastuskäyntien ja sairaskäyntien yhteydessä kiinnitetään huomiota sivutuotteiden hävitystapoihin. Tarkastuksia tehdään tiloille, joilla on aikaisempien tarkastusten tai eläinluetteloista saatujen tietojen perusteella viitteitä säädösten noudattamatta jättämisestä.

Haaskakäytöstä on tehtävä aloitusilmoitus valvontaeläinlääkärille ja jokaisesta vientikerästä käyttöilmoitus. Saaduista ilmoituksista valvontaeläinlääkäri pitää luetteloa. Haaskailmoituksia ei käytännössä ole tullut. Lisäksi aloitusilmoituksen tekijää neuvotaan ottamaan yhteyttä paikalliseen ympäristönsuojeluviranomaiseen.

Käyttöilmoitusten perusteella valvontaeläinlääkäri valvoo, että haaska-aines on säädösten mukaista ja käy tarvittaessa tarkastamassa haaskapaikat. Mikäli haaskaksi ilmoitetaan tai

tarkastuksilla todetaan haaskana käytettävän kiellettyjä sivutuotteita, niiden käyttö kielletään. Kiellettyjen sivutuotteiden käytöstä ilmoitetaan Aviin ja Ruokavirastoon ja toimitaan jatkotoimenpiteiden osalta heidän ohjeidensa mukaisesti.

Valvontaeläinlääkärillä on käytössä eläintenpitäjärekisterin osana toimiva haaskarekisteri.

8.2.9 Elävien eläinten laitton tuonti

Mikäli virkaeläinlääkäri saa tiedon alueelle mahdollisesti laittomasti maahantuodusta eläimestä, tarkastaa hän eläimen ja sen matkustusasiakirjat, ottaa tarvittaessa näytteitä ja raportoi asiasta eteenpäin. EU:n alueelta laittomasti maahantuoduista eläimistä raportoidaan aluehallintoviraston asiaa hoitavalle läänineläinlääkärille ja EU:n ulkopuolisista maista tuoduista eläimistä Ruokavirastolle. Tarvittaessa läänineläinlääkäri/Ruokavirasto tekee hallinnollisen päätöksen eläinten palauttamisesta tai lopettamisesta. Läänineläinlääkäri/Ruokavirasto tekee myös vastaavan päätöksen, jos kaupungineläinlääkäri tai alueen yksityiset eläinlääkärit tapaavat vastaanotollaan laittomasti maahantuodun eläimen.

8.2.10 Elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden sisämarkkinakauppa ja vienti

Valvontaeläinlääkäri huolehtii alueellaan aluehallintoviraston pyynnöstä sisämarkkinakaupan tuontitarkastuksista. Läänineläinlääkäri tekee tarvittaessa hallinnollisen päätöksen eläinten/tuotteiden palauttamisesta tai lopettamisesta/hävittämisestä.

Kuntayhtymän hygieenikkoeläinlääkäri, praktikkoeläinlääkärit ja valvontaeläinlääkäri huolehtivat sisämarkkinakaupan vientitarkastuksista ja tekevät tarvittavat kirjaukset Traces -järjestelmään.

Eläinten vienti EU-maiden ulkopuolelle edellyttää useimmiten eläinten terveyttä koskevaa todistusta. Vientimaan viranomaiset määrittävät ne ehdot, millä vienti voi tapahtua. Pääsääntöisesti viejä selvittää vientiehdot, joiden pohjalta virkaeläinlääkäri laatii eläinlääkintätodistuksen.

8.3 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinsuojeluvalvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulainsäädännön perusteella tehtävää valvontaa. Eläinsuojeluvalvontaa ovat epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset sekä luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuvat tarkastukset. Riihimäen seudun terveystakeskuksen kuntayhtymän alueella eläinsuojeluviranomaisia ovat yhtymän kaikki virkaeläinlääkärit, terveystarkastajat ja alueen poliisit. Lisäksi kuntayhtymässä työskentelevä eläintenhoitaja on aluehallintoviraston valtuuttama eläinsuojeluvalvoja, jolla on oikeus tehdä eläinsuojelutarkastuksia muissa kuin kotirauhan piirissä olevissa eläinten pitopaikoissa. Eläinsuojelutarkastuksia tekee valvontaeläinlääkäri itsenäisesti ja tarvittaessa hänen työparinaan on toinen virkaeläinlääkäri, eläinsuojeluvalvoja tai terveystarkastaja.

Kanta-Hämeen poliisilaitos on nimennyt yhteyspoliisin, joka vastaa virkaeläinlääkäreiden tietopyyntöihin, auttaa arvioimaan poliisin virka-avun tarvetta eläinsuojelutarkastuksilla ja vastaanottaa hallintopäätökset ja tutkintapyynnot eläinsuojelurikkomusepäilyissä. Virkaeläinlääkäri tekee poliisille virka-apupyynnön, jos on aihetta epäillä, että virkaeläinlääkäri tai hänen työparinsa terveyttä uhataan eläinsuojelutarkastuksella tai välttämätöntä tarkastusta ei pystytä mistä tahansa perustellusta syystä tekemään ilman poliisin apua.

Valvontaeläinlääkäri voi tarvittaessa siirtää vaikean tai pitkittyneen eläinsuojelutapauksen aluehallintoviraston läänineläinlääkärille tai toimia yhteistyössä tämän kanssa.

8.3.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Eläinten huonosta kohtelusta tai hoidosta huolestuneet kuntalaiset tekevät ilmoituksen valvontaeläinlääkärille. Jos valvontaeläinlääkärillä on ilmoituksen perusteella aihetta epäillä eläinsuojelulain vastaista menettelyä, hän suorittaa eläinsuojelutarkastuksen. Tarkastukset tehdään tarvittaessa työparin kanssa. Erityisen riskin tarkastuksista, jotka tehdään ilman poliisin virka-apua, ilmoitetaan ympäristöterveyden sihteerille tarkastuksen alkaessa ja loppuessa. Valvontaeläinlääkärin havaitessa sellaista eläinsuojelulain vastaista menettelyä, joka asianosaisten on määräajassa mahdollista korjata, kuulee hän asianosaista hallintolain mukaisesti joko suullisesti tai kirjallisesti ja antaa asiassa eläinsuojelulain 42 §:n mukaisen määräyksen.

Eläinsuojelulain 44 §:n mukaisissa tapauksissa, kun eläimiin kohdistuu tarpeetonta kipua, tuskaa ja kärsimystä siinä määrin, että valvontaeläinlääkärin on ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin heti, voi valvontaeläinlääkäri hankkia eläimille hoitoa, ruokaa, siirtää eläimet toiseen pitopaikkaan saamaan asiallista hoitoa tai jos em. toimet eivät ole tarkoituksenmukaisia, lopettaa tai teurastuttaa eläimet. Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän alueella pieneläimet (koirat, kissat) voidaan sopimuksen mukaan siirtää eläinsuojeluyhdistyksen (Eläinten Auttajat ry) tiloihin eläinhoitola Onnentassuun. Nautojen, sikojen ja hevosten kohdalla valvontaeläinlääkäri hankkii tilalle hoitajan lomituspalvelun kautta ja rehua läheisiltä tiloilta. Mikäli em. toimet eivät ole tarkoituksenmukaisia, järjestää valvontaeläinlääkäri eläinten välittömän lopetuksen tarpeettoman kivun ja tuskan välttämiseksi.

Eläinsuojelutarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus ja, jos tarkastuksen perusteella annetaan eläinsuojelulain mukaisia määräyksiä, hallintopäätös. Tarkastuskertomukselle ja hallintopäätöksille annetaan diaarinumero. Yhtymässä on suositus käyttää tarkastuskertomuksen ja hallintopäätöksen tekoon sähköistä päätöspöytäkirjaa. Tarkastuksen tehnyt virkaeläinlääkäri toimittaa allekirjoitetun kopion tarkastuskertomuksesta ja hallintopäätöksestä tiedoksi aluehallintovirastoon. Poliisille toimitetaan kopiot tehdyistä hallintopäätöksistä eläinsuojelulain 63 § mukaisesti. Valvontaeläinlääkäri tekee uusintatarkastuksen kohteeseen määräajan umpeuduttua. Uusintatarkastuksella varmistetaan, onko määräystä noudatettu. Tarvittaessa ryhdytään eläinsuojelulain 44§ mukaisiin toimiin. Eläinsuojelutarkastuspäätös uusintatarkastuksesta toimitetaan poliisille ja aluehallintovirastoon. Valvontaeläinlääkäri säilyttää kopiot allekirjoitetuista tarkastuskertomuksista ja hallintopäätöksistä sekä paperikopiona toimipaikassaan että skannattuna kuntayhtymän suojatussa tietojärjestelmässä.

Valvontaeläinlääkäri tekee harkintansa mukaan eläinsuojelulainsäädännön laiminlyönneistä tutkintapyynnön poliisille, joka aloittaa tarvittaessa esitutinnan eläinsuojelurikkomuksista tai eläinsuojelurikoksesta. Aluehallintoviraston läänineläinlääkäreillä on myös mahdollisuus tehdä havaituista eläinsuojelulain laiminlyönneistä maataloustukiin liittyviä täydennysehtojen tukileikkauksia tai tehostaa annettuja määräyksiä kieltoja uhkasakolla tai teettämishallalla.

8.3.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Eläinsuojelutarkastuksia tehdään myös ilman epäilyä eläinsuojelulain rikkomisesta sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää eläinsuojelulaissa tarkoitettua luvan hakemista tai

ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi sirkukset, eläintarhat ja -näyttelyt, eläinkaupat, pieneläinhoitolat, suuret kennelit, sekä ravi- ja ratsutallit ja riistaeläintarhat, lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat sekä paikat, joissa harjoitetaan eläinten lopetustoimintaa. Ilman epäilyä tarkastuksia voidaan tehdä myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin. Valvontaeläinlääkäri hoitaa em. ilmoituksenvaraiseen toimintaan kohdistuvan säännöllisen tarkastuksen. Tavoitteena on tarkastaa luvan- ja ilmoituksenvarainen toiminta riskiperusteisesti 1-3 vuoden välein. Ilmoitustenvaraisten kohteiden tarkastukset ovat useina vuosina jääneet hyvin vähäisiksi, mutta vuonna 2021 aloitettua hevostallien eläinsuojelu- ja lääkekirjanpidon tarkastuksia jatketaan vuonna 2022. Alueen ilmoituksenvaraiset kohteet saadaan Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteristä (EPR).

8.4 Tukivalvonta

Aluehallintoviranomaisen vastuulle kuuluvien täydentävien ehtojen valvonta perustuu osittain virkaeläinlääkäreiden ja muiden kunnan elintarvikevalvontaviranomaisten tarkastuksissa tehtyihin havaintoihin. Mikäli kunnan viranomaisten tekemissä eläinsuojelutarkastuksissa tai alkutuotannon hygieniavalvonnan tarkastuksissa havaitaan täydentävien ehtojen indikaattoreiden laiminlyöntejä, ilmoitetaan niistä välittömästi aluehallintoviranomaiselle.

9 Eläinlääkäripalvelujen toimeenpano

9.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Riihimäen seudun terveystieteiden kuntayhtymässä on kaksi kokoaikaista praktikkoeläinlääkäriä virkaa. Praktikkoeläinlääkärit siirtyivät vuoden 2019 alussa työskentelemään yhteisvastaanotolla Riihimäellä ja samalla toiminta Janakkalan toimipisteessä lakka- si. vakituisen eläintenhoitajan työajasta on varattu 80 % eläinlääkäriin avustustehtäviin ja 20 % eläinlääkintähuollon toimistotehtäviin/valvontaeläinlääkäriin avustamiseen. Pääosa praktiikasta on peruseläinlääkäripalveluiden antamista pieneläimille, arviolta 8-10 % suoritteista on sairasmatkoja.

Yhteisvastaanottoon siirryttäessä pieneläinpotilasmäärät ovat kasvaneet jopa kolmasosalla aiemmasta.

9.2 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Nautatilojen terveydenhuoltosopimukset on tehty alueella pääasiassa yksityisten eläinlääkäreiden kanssa. Alueella on ainoastaan yksi nautatila, joka on tehnyt terveydenhuoltosopimuksen kunnaneläinlääkäriin kanssa. Mikäli tulevaisuudessa terveydenhuoltopalveluiden ja isoveläinpalveluiden kysyntä kunnaneläinlääkäreiltä alueella kasvaa, on alueen eläinlääkäreiden kesken mielekäästä sopia työnjaosta ja erikoistumisesta.

9.3 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan on järjestettävä kiireellinen eläinlääkäriapu alueellaan vakituisesti tai tilapäisesti olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina. Yhteisvastaanotto tuo paremmat mahdollisuudet kiireellisen virka-aikaisten akuuttien tapausten hoitoon. Virka-ajan ulkopuolinen eläinlääkäripäivystys on järjestetty yhdessä Hämeenlinnan ja Hyvinkään eläinlääkä-

reiden kanssa. Sopimusalueeseen kuuluvat Loppi, Riihimäki, Hausjärvi, Janakkala, Hyvinkää, Hattula ja Hämeenlinna. Kuntayhtymän päivystysvelvollisuus on 2/6. Koska alueen karjatilojen määrä on vähentynyt ja pieneläimiä hoidetaan entistä enemmän yksityisillä eläinlääkäriasemilla myös päivystysaikaan, on suoritteiden määrä niin pieni, että eriytetyle suur- ja pieneläinpäivystykselle ei ole toistaiseksi tarvetta.

9.4 Saatavuus- ja laatutavoitteet

9.4.1 Ajanvaraus

Eläinlääkäri on tavattavissa arkipäivisin klo 8–16. Yhteisvastaanottoon siirryttäessä otettiin käyttöön puhelinalvelu- ja ajanvarausaika klo 8–10. Toinen eläinlääkäreistä hoitaa tuolloin ajanvarausta ja toinen mahdollisia kiireellisiä sairasmatkoja tai akuutteja pieneläinpotilaita. Muina aikoina eläinlääkäriin ollessa estynyt vastaamaan puhelimeen esim. toimenpiteen vuoksi, eläintenhoitaja hoitaa puhelinalvelua. Asiakkaalla on myös mahdollisuus jättää vastaajaan yhteydenottopyyntö.

9.4.2 Saatavuus

Kahden erillisen vastaanottopisteen mallissa eläinlääkäreiden työtaakka jakautui epätasaisesti. Yhteisvastaanottoon siirryttäessä eläinlääkärien työmäärää on tasaantunut, lisäksi järjestelmä mahdollistaa paremmin akuuttitapausten ja suurelänkäyntien hoidon. Yhteisvastaanoton siirtyminen Peltosaareen lähelle matkakeskusta paransi toimipisteen saavutettavuutta Riihimäen seudun ja Tervakosken asiakkaiden näkökulmasta. Turengin asiakkaiden osalta asiointimatka piteni ja on heikennys nykyiseen järjestelyyn.

Äkillisten ruuhkatilanteiden varalta päivystyssoitimuksessa on sovittu kiireellisen eläinlääkäriavun antaminen päivystyksen lisäksi myös virka-aikana koko päivystysalueella. Näin on varmistettu välitöntä hoitoa tarvitseville eläimille avun saanti tilanteissa, joissa alueen omat eläinlääkärit eivät pääse riittävän nopeasti paikalle.

Keskimäärin kuukaudessa käy vastaanotoilla virka-aikana 200–300 pieneläinpotilasta ja sairasmatkoja on 10–15. Päivystyksessä painopiste on isoeläinmatkoissa. Virka-aikana hoidetuista pieneläimistä noin 25 % on saman päivän aikana tehtävää akuuttipraktiikkaa ja 75 % ajanvarauksella hoidettavia tehtäviä, esim. rokotukset, terveystarkastukset, ei-kiireelliset leikkaukset ja hoidot. Ei-kiireellisten peruseläinlääkäripalveluihin kuuluvien toimenpiteiden viive yhteydenotosta käyntiin on 1–2 viikkoa, leikkausten osalta viive on 2–3 viikkoa. Tilastojen perusteella ovat erityisesti vastaanoton potilaskäyntien määrät kasvaneet runsaasti viime vuosina. Kuntayhtymän alueella virka-aikana eläinlääkäriin yhden-suuntaisen matkan pituus eläintenpitopaikkaan tai vastaavasti omistajan matkan pituus vastaanotolle on pääosin alle 50 km.

Päivystysseurannan perusteella päivystysalueella ei ole esiintynyt eläimelle haittaa aiheuttavia viiveitä palveluiden saatavuudessa. Palveluita on tarjolla kohtuullisella etäisyydellä, sillä päivystysmatkan pituus päivystyspisteestä eläintenpitopaikkaan tai eläinten omistajan matkan pituus pieneläinvastaanotolle on päivystysalueella lähes aina alle 100 km. Lisäksi suurin osa alueen päivystysajan pieneläinpotilaista ohjautuu yksityisille klinikoille. Kuntayhtymän kunnat eivät subventoi sairaskäyntien ja terveydenhuollon käynneistä aiheutuvia matkakustannuksia.

9.5 Toimitilat

Riihimäen eläinlääkäriin vastaanottotilat sijaitsevat Linnunradankatu 5–7, Riihimäki. Ne on vuokrattu Riihimäen Kotikulma Oy:ltä. Huoneiston pinta-ala on 160 m² ja siinä on kahden vastaanottotilan lisäksi erilliset odotus-, toimisto-, välinehuolto-, leikkaus-, hammashoito-, ruokailu- ja peseytymistilat. Pesutiloissa on kuivaava pyykinpesukone. Kylmäsäilytystä edellyttävillä lääkkeillä on käytettävissä jääkaappi ja huumausaineiksi luokiteltaville lääkkeille lukittava kaappi. Kuntayhtymä huolehtii vanhentuneiden lääkkeiden ja käytettyjen neulojen hävittämisestä toimittamalla ne asianmukaisesti pakattuna Fortum Oy:lle. Raadoille on varattu pakastin.

Päivystäjälle on varattu yöpymistila, joka sijaitsee sosiaalitalan yhteydessä. Vastaanottotilojen yhteydessä ei ole lämmintä autotallia, ainoastaan ilman lämmitystolppaa olevat autopaikat. Tiloihin on hankittu uhkatilanteiden varalta henkilöturvajärjestelmä sekä murto- ja palohälytysjärjestelmät.

9.6 Välineresurssit

Vastaanottotilat on varustettu peruseläinlääkäripalvelun edellyttämin varustein. Yhteisvastaanotolla eläinlääkäreillä on käytössään mm. ultraäänilaitte, mikroskooppi, otoskooppi, happimaskit, happigeneraattori, eläinvaaka, hammaskiven poistolaite (UÄ), V-mallinen leikkauspöytä, runsaasti leikkausinstrumentteja, isofluraanilla toimiva nukutuslaitteisto, elektrotomi, pöytäseentrifugi, ultraäänipesuri pieninstrumenteille, mikrosirun lukulaite, kuonokopat, karvanleikkuri, kallistuva ja alas laskeutuva tutkimuspöytä ja satulatuolit. Vuoden 2022 aikana vastaanoton tiloihin saadaan myös eläinröntgenlaitte. Isoeläimien hoitoa varten on eläinlääkäriillä käytössään mm. astutusliinat, letkutusvälineet, leikkaussarja, hammasraspi, kohturitala, tainnutuspistooli. Työnantaja vastaa suojavaatehankinnoista. Kuntayhtymän välinehuollon palvelut ovat praktikkoeläinlääkärien käytettävissä.

9.7 Ostopalvelut

Kuntayhtymässä ei ole tehty yksityisten palveluiden tuottajien kanssa sopimuksia peruseläinlääkäripalvelun, erikoiseläinlääkäripalvelun tai kiireellisen eläinlääkäriavun tuottamisesta

9.8 Perustason ylittävät palvelut

Kunnan praktikkoeläinlääkäreiltä ei edellytetä erikoiseläinlääkäritason palveluita, sillä lähi-alueella on tarjolla riittävästi yksityisiä hevos- ja pieneläinklinikoita. Toistaiseksi klinikat ovat virka- ja päivystysaikaan tarvittaessa ottaneet kaikki heille ohjatut erikoiseläinlääkäritason hoitoa vaatineet potilaat, joita virkaeläinlääkärit eivät ole ehtineet tai ei ole ollut valmiuksia hoitaa.

9.9 Laboratoriopalvelut

Eläinten kliiniset näytteet lähetetään pääasiassa tutkittavaksi ulkopuolisiin laboratorioihin. Veri-, kudos- ja erite-, ym. näytteet lähetetään tapauksesta riippuen joko Ruokavirastoon tai varsinkin pieneläinten osalta yksityisiin laboratorioihin, esim. Movet, Vetlab, Patovet. Maitonäytteet lähetetään pääasiassa tiloilta suoraan maitoauton mukana meijerin laboratorioon. Ruokavirastoon lähetettävät kokonaiset raadot lähetetään Ruokaviraston ohjeiden mukaan joko postitse tai matkahuollon kautta. Omistaja voi myös viedä itse näytteet. Tar-

tuntavaarallisen materiaalin lähettämässä noudatetaan Ruokaviraston ohjeita. Näytteet ottanut eläinlääkäri huolehtii itse näytteiden lähettamisestä. Vastanotoilla on käytettävissä sentrifugi ja mikroskooppi.

10 Ohjaus

Eläinlääkintähuoltoa koskeva suunnitelma hyväksytään osana ympäristöterveydenhuollon yhteistä valvontasuunnitelmaa ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä, Riihimäen seudun terveyskeskuksen yhtymähallituksessa. Myös suunnitelman toteutumisen raportti ja korjaustoimenpiteet käsitellään yhtymähallituksessa ennen sen lähettämistä aluehallintoviranomaiselle.

11 Laatu

Eläinlääkintähuoltoa koskevat palautteet ohjataan terveysvalvonnan johtajalle. Annettujen palautteiden määrä on melko pieni, vuosittain 0–3 kpl. Palautteet käsitellään aina palautteen saajan ja esimiehen kesken.

Jos asiakas antaa palautetta palvelusta tai hoidosta ja haluaa, että asiaa jatkokäsitellään, niin terveysvalvonnan johtaja pyytää palautteen antajaa ja palautetta saanutta eläinlääkäriä kirjaamaan oman näkemyksensä tapahtumasta. Tarvittaessa järjestetään tapaaminen, jossa mukana molemmat osapuolet sekä terveysvalvonnan johtaja. Mikäli näkemykset poikkeavat toisistaan eikä asiaa saada tapaamisessa sovittua, niin asiakkaalle kerrotaan jatkotoimenpidemahdollisuudet: kantelu läänineläinlääkärille, valitus kuluttajariitalautakunnalle tai lausuntopyyntö Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta.

Mikäli kyseessä on hoitovirhe, josta aiheutuu vahingonkorvausvastuu työnantajalle, niin korvauksista ja arviolautakunnan lausunnosta perittävistä maksusta vastaa työnantaja. Näiden varalta ei kuntayhtymällä ole vastuuvakuutusta.

Toimintaa ja palveluita kehitetään saatujen palautteiden, valitusten ja asiakastyytyväisyyskyselyiden perusteella.

Pääasiassa praktikkoeläinlääkäreiden toimintaa ja uusien perehdytystä varten on laadittu vuonna 2020 toimintaohje, jota päivitetään tarvittaessa ja vähintään vuosittain. Jatkossa on tavoitteena laatia vastaava ohje myös valvontaeläinlääkärille.

12 Seuranta ja raportointi

12.1 Annettujen määräysten ja kieltojen noudattamisen valvonta

Annettujen kieltojen ja määräysten noudattaminen varmistetaan määräaikojen umpeuduttua tehdyillä seurantatarkastuksilla. Tehdyistä seurantatarkastuksista laaditaan tarkastuspöytäkirja.

12.2 Viranomaisen pyytämät raportit ja tilastot

Raporttien ja tilastojen lähettämässä noudatetaan annettuja määräaikoja. Käyntiin liittyvistä tarkastuspöytäkirjoista ja raporteista sekä suoritteiden tilastoinneista ja niiden lähettamisestä asianomaisille viranomaisille vastaa suoritteiden tehnyt kunnan/valvontaeläinlääkäri. Korvausten hakeminen aluehallintoviranomaiselta on terveystalvontnan johtajan vastuulla.

12.3 Palvelujen käytön tilastointi

Kuntayhtymässä on useita vuosia tilastoitu kunnan järjestämien eläinlääkäripalveluiden käyttöä. Tilastot laaditaan kuukausittain kunta- (Hj, Lo, Rmk, Janakkala, Hyvinkää, Hämeenlinna, Hattula ja muut) ja eläinlääkärikohtaisesti. Niistä ilmenevät sairasmatkojen ja vastaanottokäyntien määrät virka- ja päivystysaikoina. Myös hoidettujen pieneläinten määrä merkitään. Vastaavasti kirjataan virantoimituksiin liittyvät tarkastukset ja näytteenotot. Kuukausitilastojen pohjalta laaditaan vuosiyhteenveto.